

اتاق کشمکش

آشنایی با اقتصاد سیاسی پوپولیسم

پتر استانکوف
تقی قیصری و یگانه قیصری

سرشناسه: استانکوف، پتر Stankov Petar
عنوان و نام پدیدآور: آشنایی با اقتصاد سیاسی یویولیسم / پتر استانکوف؛ مترجم تقی قیصری
اردهائی، یگانه قیصری اردهائی.
یادداشت: عنوان اصلی: The political economy of populism an introduction, 2021.
موضوع: سیاست جهانی - قرن ۲۱ م.
World politics -- 21th century

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیا
تسلسله افزوده: قیصری اردهائی، تقی، ۱۳۴۰. مترجم
تسلسله افزوده: قیصری اردهائی، یگانه، ۱۳۷۲. مترجم
رده‌بندی کنگره: ۱۶۴۲
رده‌بندی دی‌جی: ۳۲/۵۶۶
شماره کتابشناسی ملی: ۱۰۹۲۳۸۰
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۱۳۷-۷۵۰۹
مشخصات ظاهری: ۱۷۶ ص، ۱۲/۸ س. م.
مشخصات نشر: تهران، رایبد، ۱۴۰۴

آشنایی با اقتصاد سیاسی یویولیسم

اتاق کشمکش
دبیر مجموعه: انوش دلاوری

نویسنده: پتر استانکوف
مترجم: تقی قیصری، یگانه قیصری
ویراستار: مریم دادگر
نمونه خوان: نرگس صوفی سیوش
صفحه‌آر: استودیو عطا
مدیر هنری و طراح جلد: محمدرسول شکرانی
چاپخانه: ناژو

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۱۳۷-۷۵۰۹

جانب اول: پاییز ۱۴۰۴

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۲۰۰۰۰۰ تومان

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین
خیابان وحید نظری، پلاک ۱۲
تلفن: ۰۲۱۶۵۰۱۷۵۵۴ - موبایل: ۰۹۰۵۱۵۱۳۷۰۲

www.raybodpub.com

info@raybodpub.com

@raybodpub

فهرست مطالب

مقدمه مترجم	۷
قدردانی	۱۱
اقتصاد سیاسی پوپولیسم	۱۵
درباره مؤلف	۱۷
قدردانی	۱۹
۱. درباره پوپولیسم چه می‌دانیم؟	۲۱
۲. نظریهٔ ادوار پوپولیستی	۳۷
۲.۱ چرا پوپولیسم ادواری است؟	۳۷
۲.۲ هویت	۴۳
۲.۳ اقتصاد	۵۵
۲.۴ عدالت	۶۳
۳. ادوار پوپولیستی: تاریخچهٔ مصور	۸۱
۳.۱ داده‌های مربوط به ادوار رای‌گیری و هم‌بستگی‌های آن‌ها	۸۱
۳.۲ خیزاب‌های دیرپای آرای افراطی	۸۶
۳.۳ چپ افراطی و راست افراطی: نگاهی دقیق‌تر	۹۳
۳.۴ میانه‌گاهی اجتناب‌ناپذیر	۹۸
۳.۵ شواهد تجربی: سه‌تایی آوسمین	۱۰۳
۴. تبعات سیاسی و اقتصادی پوپولیسم	۱۱۹
۴.۱ طرز عمل پوپولیست‌ها	۱۱۹
۴.۲ داده‌ها	۱۲۵
۴.۳ مدل‌ها	۱۳۱
۴.۴ نتایج	۱۳۵
۵. با پوپولیسم چه می‌توان کرد؟	۱۶۳

شکل‌ها

- ۸۷ ۳.۱ آرای افراطی: ۱۶۰۰ - ۲۰۱۹
- ۸۹ ۳.۲ آرای افراطی و نابرابری
- ۹۲ ۳.۳ آرای افراطی و مهاجرت
- ۹۴ ۳.۴ چپ افراطی و راست افراطی
- ۹۶ ۳.۵ چپ افراطی، راست افراطی و نابرابری
- ۹۷ ۳.۶ چپ افراطی، راست افراطی و مهاجرت
- ۹۹ ۳.۷ آرای مرکز میانه: ۱۹۰۰ - ۲۰۱۹
- ۱۰۱ ۳.۸ آرای مرکز میانه و نابرابری
- ۱۰۲ ۳.۹ آرای مرکز میانه و مهاجرت

تقدیم به سه بزرگوار
خانم دکتر مینو امیرقاسمی
حسن شمس آوری
کاظم فیروزمند خلجالی

مقدمه مترجم

سپهر پرتلاطم سیاسی و اقتصادی جهان در چند دهه اخیر، چشم انداز آینده را برای اغلب ساکنان کره زمین مبهم تر و نگران کننده تر کرده است. افت و خیزهای تولید ناخالص داخلی جهانی، یکی از شاخص های چنین وضعیت نگران کننده ای است. دو مقطع زمانی سقوط، یعنی بحران اقتصادی تمام عیار جهانی در سال ۲۰۰۸ ناشی از سازوکار ذاتی نظام بازار آزاد، و بحران اقتصادی ناشی از همه گیری کووید-۱۹ تلاطم های بارز این چند دهه هستند. اما مهم تر از آن ها سیر نزولی این شاخص از حدود ۴٪ در سال ۱۹۶۰ به ۲/۲٪ در سال ۲۰۲۳ است. پیش بینی وضعیت اقتصادی (تولید ناخالص داخلی، اشتغال و...) ایالات متحد آمریکا تا سال ۲۰۲۹ نیز شبیه نزولی نشان می دهد که نگرانی را برای تکرار رفتارهای تهاجمی آمریکا و درگیری اتمی در مقیاس جهانی افزون می کند.

تبعات چنین وضعیت هایی را در اقتصاد جهانی در جنگ های جهان سوز اول و دوم شاهد بوده ایم. قدرت های بزرگ اروپایی برای حفظ اقتدار خود در صحنه جهانی دست به اقدامات متنوعی از جنگ های نظامی تا اقتصادی زده اند. ایجاد اختلال در روند بازارهای بورس آسیای جنوب شرقی در ۱۹۹۷ از سوی نیروهای خارج از یویایی اقتصاد این منطقه و دامن زدن به دشمنی های منطقه ای برای «دوشیدن» منابع مالی آن ها، به روشنی از

جمله این اقدامات بوده‌اند. جنگ‌های اخیر در عراق، افغانستان، سوریه، اوکراین و غزه، تن‌ندادن به تصمیمات و آزادی مراجع حقوقی جهانی از سوی قدرت‌های بزرگ غربی و خروج از پیمان‌های زیست‌محیطی، تهدید به خروج از یونسکو، نقض آشکار و گسترده مقررات سازمان جهانی تجارت (WTO) و پرورش و حمایت از گروه‌های سیاسی و نظامی ارتجاعی، مانند القاعده و داعش، نشان‌گر رشد رفتار تهاجمی و بی‌توجهی به میثاق‌های بین‌المللی است.

چنین تلاطم‌هایی میدان را برای جلب توده‌های وسیع اجتماعی به سوی سیاست‌های ناسیونالیستی با اخراج مهاجران، شعارهای عظمت‌طلبانه بازگرداندن آمریکا به اقتدار پیشین (از سوی رئیس‌جمهور ترامپ) و نهایتاً پوپولیسم راست هموار کرده است. یکی از مزیت‌های این کتاب، به‌ویژه با استناد به پژوهش‌های متعدد، ارائه مدل‌های سنجش کمی تبعات حضور پوپولیست‌ها در قدرت، و تحلیل رفتار پوپولیست‌ها بر اساس روندهای اقتصادی و سیاسی است. از این جهت، این کتاب با بررسی روندهای کلان‌دیدنی کلی به خواننده ارائه می‌دهد. ارجاع به مثال‌هایی از حاکمیت پوپولیست‌ها در کشورهای مختلف و تبعات آن نیز شواهد عینی کافی را برای لمس تبعات این حاکمیت‌ها فراهم می‌کند. تشریح رفتارهای پوپولیسم چپ افراطی تا پوپولیسم راست افراطی و مناسبات‌شان با نیروهای سیاسی مرکز میانه و نیز اشاره به ویژگی‌های پوپولیسم اروپایی دیدگاه مناسبی را برای شناخت ماهیت و رفتار این نیروهای سیاسی در اختیار خواننده قرار می‌دهد.

در حال، نویسنده نشان می‌دهد که دیدگاهی مبتنی بر ایدئولوژی‌های معطوف به بازار آزاد، لیبرال دموکراسی و برنامه‌های جریان اصلی (احزاب دموکرات و جمهوری خواه در آمریکا) دارد. هرچند در گرایش‌های سیاسی او نیم‌نگاهی هم به نهادگرایی دیده می‌شود. از این رو همانند نظریه‌پردازان راست سنتی ایالات متحد، از تحلیل اثر و حتی وجود بحران‌های عمیق در اقتصاد

بازار آزاد ناشی از سازوکار درونی آن چشم‌پوشی می‌کند و صرفاً به «تبعات» اقتصاد سیاسی پوپولیسم می‌پردازد. هرچند همین رویکرد نیز پرتوی عینی بر ظهور و بروز پوپولیسم در جوامع اروپایی و آمریکایی می‌افکند. از مزیت‌های دیگر کتاب، ارائه فهرستی جامع از منابع پژوهشی و تحلیلی درباره پوپولیسم است که امکان دسترسی خواننده را به تک‌نگاری‌ها، مقالات نظری و آمار معتبر در بررسی پدیده پوپولیسم فراهم می‌کند. در جاهایی که فکر می‌کردم امکان وجود ابهام در بعضی مفاهیم و اصطلاحات وجود دارد، توضیحاتی در پانویس صفحه ارائه داده‌ام که امیدوارم از دشواری‌های خواننده در خواندن و درک مطلب بکاهد.

www.ketab.ir

«امروزه پوپولیسم مبحث مهم و برجسته‌ای در علوم سیاسی است. مطالعات مربوط به ظهور مجدد احزاب و رهبران پوپولیست در دوره‌های زمانی اخیر توانسته است بخشی از مستعدترین دانشوران جوان را جذب کند. پتر استانکوف^۱، در این کتاب پژوهشی موشکافانه، با تمرکز بر هویت، عدالت اقتصادی و جامعه‌گی^۲ [مربوط به ساختار جامعه]، نظریه‌ای بکر دربارهٔ ادوار پوپولیستی ارائه داده است. به علاوه، او تبیین‌هایی مبتنی بر مشاهدهٔ این ادوار و آگاهی‌های ارزشمندی دربارهٔ پیامدهای حکمرانی پوپولیستی ارائه می‌دهد.»

ایوان کراستیف، مرکز استراتژی‌های لیبرال، بلغارستان،

و انستیتوی علوم انسانی، وین، اتریش^۳

«کتاب اقتصاد سیاسی پوپولیسم اثر پتر استانکوف تعبیر روشن و مؤجزی را دربارهٔ چگونگی ظهور رهبران و احزاب پوپولیست در بسیاری از جوامع در دهه‌های اخیر ارائه می‌دهد. در این کتاب، ضمن تشریح

---

1. Petar Stankov

2. societal

3. Ivan Krastev, Centre for Liberal Strategies, Sofia, Bulgaria, and Institute for Human Sciences, Vienna, Austria

سیاست‌ها و نتایجی که به‌ویژه به‌دنبال استیلای پوپولیسم پدید آمدند، پیامدهای خیزش پوپولیسم بررسی می‌شود. و سرانجام، کتاب به کندوکاو سازوکارهای خودپه‌گردا' دموکراسی‌های جاافتاده می‌پردازد. نثر روان و شفاف توضیحات، در ضمن پرداختن به گستره وسیعی از رویدادها و شیوه‌های تحلیلی، آن را به کتابی "حتماً خواندنی" برای همه دانشجویان برهه سیاسی کنونی تبدیل می‌کند.

مایکل کیوین، دانشکده اقتصاد، دانشگاه سانتاکلارا، آمریکا

«علی‌رغم افزایش علاقه دانشگاهیان به پوپولیسم، تحقیقات چندانی درباره رابطه آن با اقتصاد انجام نشده است. در این کتاب با ارائه تحلیل موشکافانه پیامدهای اقتصادی پوپولیسم، و نیز نظریه نوین ادوار پوپولیستی به چنین خلاء تحقیقاتی پرداخته می‌شود. کتابی "حتماً خواندنی" برای همه آن‌هایی که می‌خواهند بنیان‌های اقتصادی پوپولیسم را بشناسند.»

کریستوبال روویرا کالت‌واسر، دانشکده علوم سیاسی، دانشگاه دبه‌گو پورتالیس، سانتیاگو، شیلی